

Monialaisesta oppimisesta & moniulukutaidosta

2021

Kainulainen

Miksi ja ketä varten koulu on olemassa ja mitä siellä tulisi opettaa?

Perinteinen koulu ja perinteiset oppimisen lähestymistavat

- Tieto on sisältöjä ja yksityiskohtia ensyklopedisesti
- Tehtävät / aktiviteetit ovat luonteelta suljettuja ja edellyttävät lähinnä kopiointia, tunnistamista, muistamista tai luokittelua
- Oppilaan pääasiallinen tehtävä on kuunnella ja tehdä muistiinpanoja
- Oppilas työskentelee pääasiassa yksin
- Oppimisen arviointi on enimmäkseen summatiivista ja koearviointia

(Tarnanen 2020)

Maailma muuttuu... ja koulukin joskus

European Environment Agency 2020
(Tarnasen 2020 mukaan)

Nykyisen perusopetuksen opetussuunnitelman (POPS 2014) oppimiskäsitys

Oppilas on **aktiivinen toimija**, joka oppii asettamaan tavoitteita ja ratkaisemaan ongelmia sekä **itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa**

Myönteiset tunnekokemukset, ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Oppiminen tapahtuu **vuorovaikutuksessa** toisten oppilaiden, aikuisten ja eri yhteisöjen kanssa.

Oppiminen on yksin ja **yhdessä tekemistä**, ajattelemista, suunnittelua ja näiden **prosessien monipuolista arvioimista**

Koska oppilaan minäkuva ja itsetunto vaikuttavat siihen, millaisia tavoitteita oppilas asettaa toiminnalleen, **oppimisproessin aikana saatava rohkaiseva ohjaus on erittäin tärkeää**

KOHTI AKTIIVISTA OPPIMISTA

Keskeistä aktiivissa lähestymistavoissa

- Oppija on keskiössä; hän on aktiivinen.
- Oppimista suunnitellaan, ohjataan ja tuetaan pitempinä jaksoina.
- Tavoitteista on kaikki tietoisia – ne ovat jaettuja.
- Oppimisessa yhdistetään eri tiedonaloja/oppiaineita, koska oppimisen lähtökohtana todellisen maailman ilmiöt, ongelmat – kuitenkin opiskelu vaiheistetaan ja pilkotaan tarkoituksenmukaisesti kokonaisuuksiin tavoitellen jäsentynyttä tietoperustaa ja perusteellista oppimista.
- Tiedonhaku on monipuolista.
- Arviointi kohdistuu tietoihin ja taitoihin sekä yksilön että ryhmän toiminnan tasolla.

HAASTEENA:
Tehtävän kiinnostavuus ja haasteellisuus sekä sopiva vaatavuustaso oppijoiden näkökulmasta...

Laaja-alaiset osaamiskokonaisuudet

- useita liittymäkohtia toisiinsa
- tavoitteena on tukea ihmisenä kasvamista sekä edistää demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyden ja kestävän elämäntavan edellyttämää osaamista
- erityisen tärkeätä on rohkaista oppilaita tunnistamaan oma erityislaatunsa, omat vahvuutensa ja kehittymismahdollisuutensa sekä arvostamaan itseään.

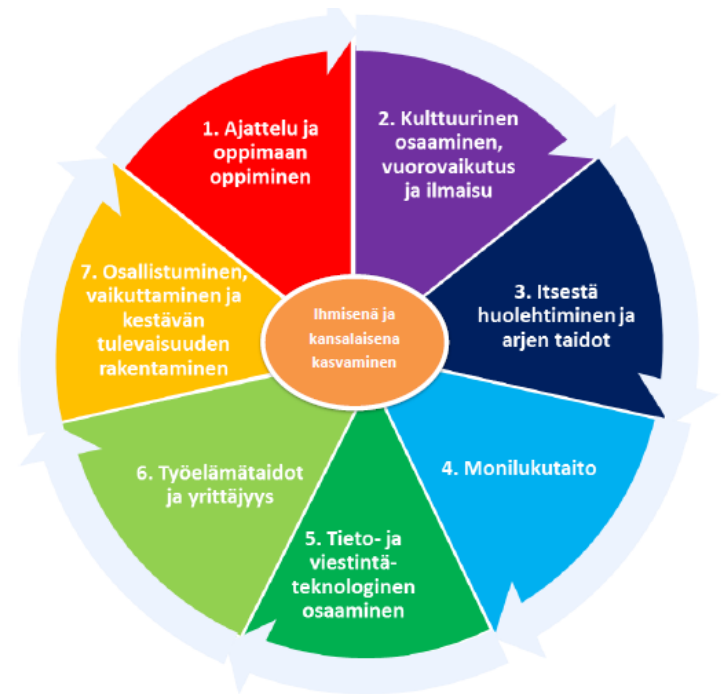
PYRKIMYS KOKONAISVALTAISEEN OSAAMISEEN

Ns. akateeminen tieto, eri oppiaineiden sisältötieto →

TULEVAISUUDEN TAIDOT (21ST CENTURY SKILLS) →

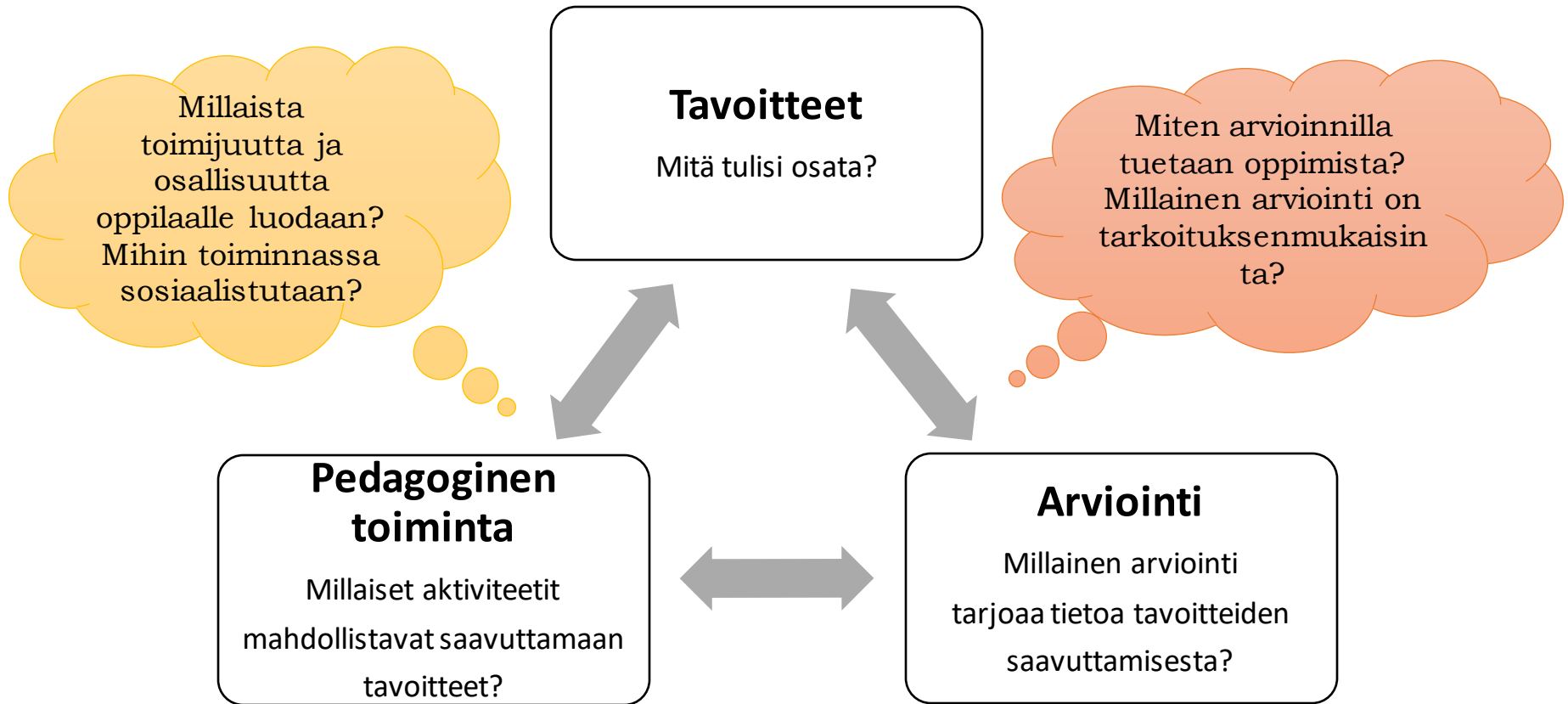
POPS 2014: monialaiset oppimiskokonaisuudet & laaja-alainen osaaminen, joka kattaa

tiedot
taidot
arvot
asenteet
tahdon
metakogniot

- Oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä tukeva työskentely vaatii sisältötietoa laajempaa otetta oppimiseen.

Oppimisen ohjaamisen (opetuksen suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin) ”pyhä kolminaisuus

Diagnostinen, formatiivinen ja summatiivinen arviointi oppimisprosessissa

**Kestävä kasvatusta, ekososiaalinen sivistys -
kestävän elämäntavan edellyttämä osaaminen**

Kouluvaltaus ja vanhempainilta ekososiaalista sivistystä käsitellen

Tietotavoite:

- Oppilas ymmärtää, millaista on arvokas elämä. Hän ymmärtää oman toimintansa vaikutukset muihin ihmisiin, luontoon ja yhteiskuntaan niin lähellä kuin kaukanakin.
- Oppilas ymmärtää ympäristöä ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla

Taitotavoite:

- Oppilas osaa tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä.
- Oppilas osaa vaikuttaa käytännön teoilla omaan ja yhteiseen kestävään tulevaisuuteen.
- Oppilas osaa asettua toisen asemaan ja tarkastella asioita eri näkökulmista.

Tunnetavoite:

- Tavoitteena, että oppilas osaa etsiä merkityksellisiä tapoja ja keinoja jäsentää tekemistään suhteessa opettavaan ilmiöön esimerkiksi oman elämismailman, tunteiden ja asenteidensa kautta.
- Oppilas tunnistaa omia tunteitaan ilmiötä ja työskentelyä kohtaan, ja osaa pohtia syitä niiden takana.

Metakognitio:

- Oppilas oppii arvioimaan omaa oppimistaan, ajatteluaan ja toimintaansa aktiivisesti ja kriittisesti.
- Oppilas oppii asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään ja arvioimaan edistymistään.
- Oppilas oppii ajattelemaan ja pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Oppilas ymmärtää oman merkityksensä aktiivisena toimijana monikulttuurisessa yhteiskunnassa sekä oivaltaa toimintansa taustalla esiintyviä tekijöitä ja motiiveja.

"Karkeat" tavoitteet oppilaalle:

- Ymmärrän, mitä termi *ekososiaalinen sivistys* tarkoittaa.
- Parannan omalla toiminnallani ryhmähenkeä.
- Tutustun omiin arvoihini ja ymmärrän niitä.
- Ymmärrän oman ja yhteisen edun ajattelun erot.
- Osaan pohtia omien tekojeni ja valintojeni seurauksia

Pedagoginen toiminta:

Peli, jossa oppilaat ovat kuvitteellisen maailman eri maiden kansalaisia, jotka tekevät *valintoja yhdessä* maansa hyvinvointiin, talouteen ja luonnonvaroihin liittyen. Valintoja tehdessään oppilaat pääsevät punnitsemaan arvojaan ja asenteitaan.

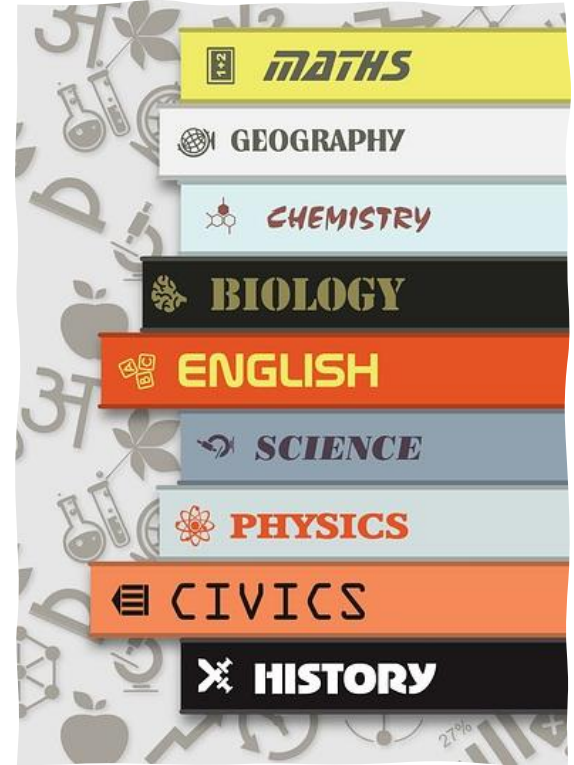
Arviointi
prosessin ohjaus
reflektiotehtävät

oppilaiden suunnittelema
toiminnallinen vanhempainilta

Ryhmä- ja henkilökohtaiset reflektiot prosessin eri vaiheissa

- **Minkälaisia ajatuksia peli sinussa herätti?** (*metakognitio*)
 - Opitko tai oivalsitko jotakin uutta?
 - Mikä on päällimmäisin ajatukseksi nyt?
- **Minkälaisia tunteita peli sinussa herätti?** (*tunne*)
 - Pystyitkö heittäytymään rooliisi?
 - Minkälaisia positiivisia tunteita sinussa heräsi?
 - Mikä oli hauskaa tai innostavaa jne.)
 - Minkälaisia negatiivisia tunteita sinussa heräsi?
 - Mikä ärsytti? Milloin pelaaminen ei tuntunut niin kivalta?
 - Miltä sinusta tuntui seurata muiden ryhmien päätöksentekoa?
- **Osasitko ennustaa valintojesi seurauksia?** (*tieto, taito, metakognitio*)
 - Minkälaisissa tilanteissa päätöksenteko oli helppoa?
 - Minkälaisissa tilanteissa se oli vaikeaa?
- **Kadutko joitain päätöksiäsi?** (*tunne, metakognitio*)
 - Oliko jonkun päätöksen seuraukset sellaisia, mitä et olisi toivonut?
 - Pystyitkö "paikkaamaan" katumaasi päätöstä myöhemmissä vaiheissa?
 - (Voi olla, ettei toinenkaan vaihtoehto olisi ollut yhtään parempi.)
- **Mikä olisi saanut sinut tekemään erilaisia päätöksiä kuin nyt teit.** (*tunne, metakognitio, tieto, [taito]*)
 - Olisiko jokin tunne muuttanut päätöksentekoasi?
 - Olisiko jokin taustatieto muuttanut päätöksiäsi?
- **Mitä uutta opit tai mistä asioista sait uusia näkökulmia?** (*tieto, taito, metakognitio*)
 - Ketkä tekevät tosielämässä vastaavia päätöksiä kuin te nyt teitte?
 - Kuinka voit yksilönä vaikuttaa heihin?

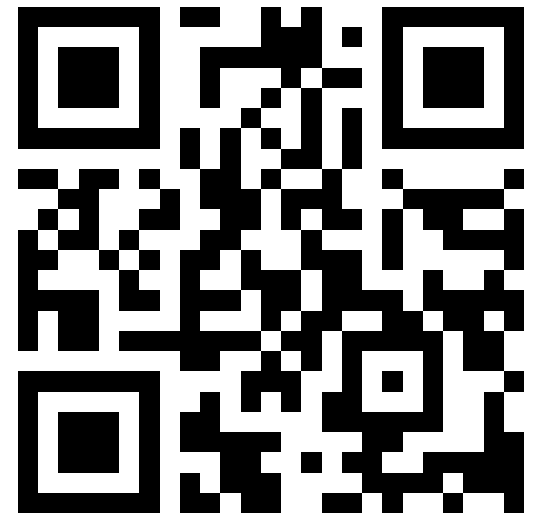
Arviointi

The Monilukutaito

Kuinka monilukutaitoinen olen ja kuinka osaan ohjata monilukutaidollisia oppimisprosesseja?

- Arvioinnilla on merkitystä oppilaiden ohjaamisessa, mutta myös teidän oman oppimisenne ja opeksi kasvunne näkökulmasta.
→ siispä aloitetaan arvioimalla omaa monilukutaitoa ja omaa pedagogista osaamista monilukutaidon opettajina

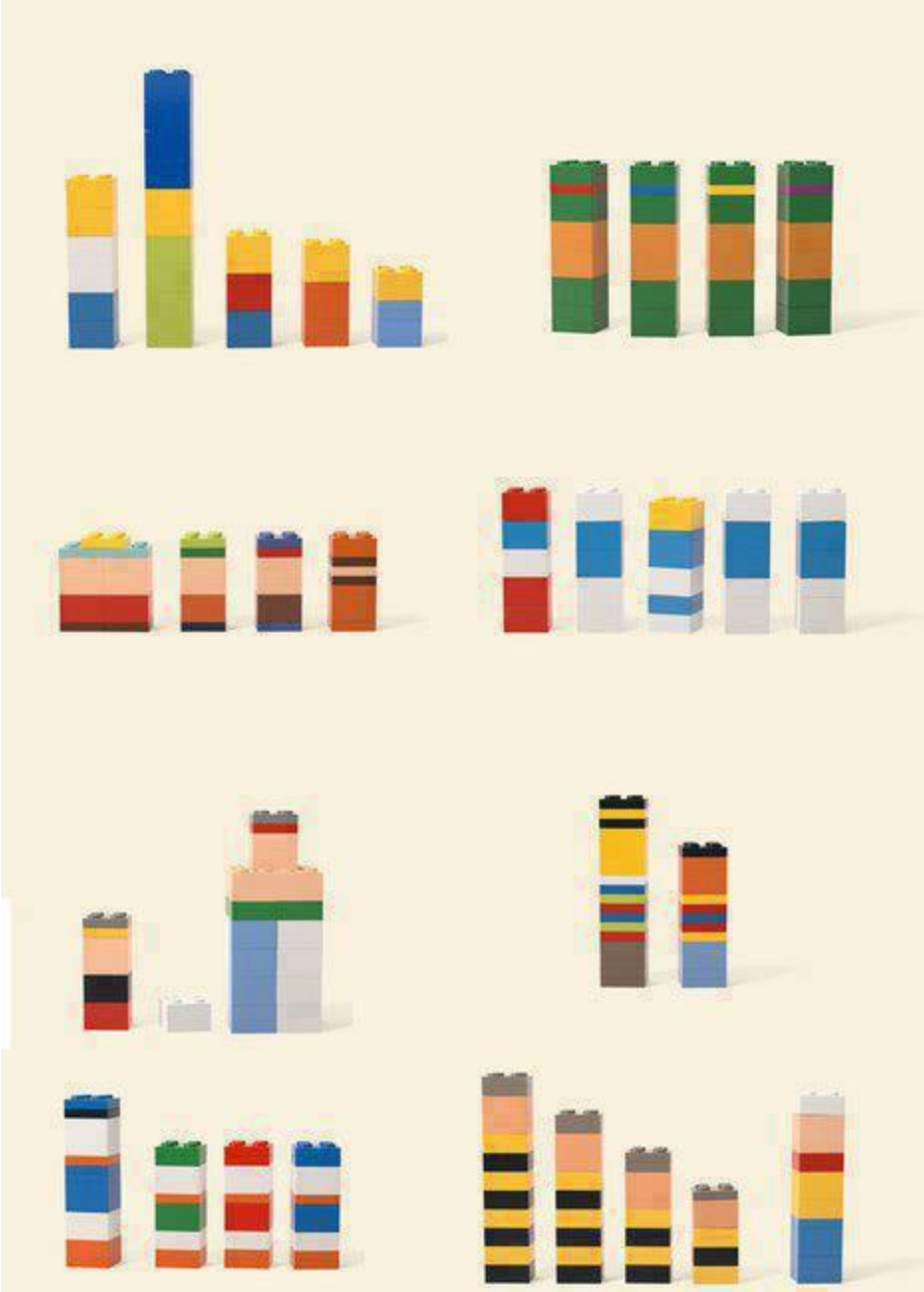

**Mitä havaitset omasta osaamisestasi
ja kehittymistarpeistasi?
Mitä lähdet kehittämään
osaamisessasi?**

Jakakaa ajatuksia omassa tiimissä

Alkulämmittelyä: mitä kuvassa on?

Pirstaloituneet lukutaidot

(Hankala & Kainulainen 2011)

- new literacies digital literacies, multiliteracies, situated literacies

- global literacies, multilingual literacies, family literacy, schooled literacy...

ja suomeksi:

- perinteinen luku- ja kirjoitustaito, tekstitaidot, kulttuurinen lukutaito, medialukutaito, mediataidot

- monilukutaito

- multimodaalinen tai intermediaalinen lukutaito, multimedialukutaito, kriittinen lukutaito

- kriittinen medialukutaito

- Mediakielitaito, mediakielioppi

- funktionaalinen lukutaito

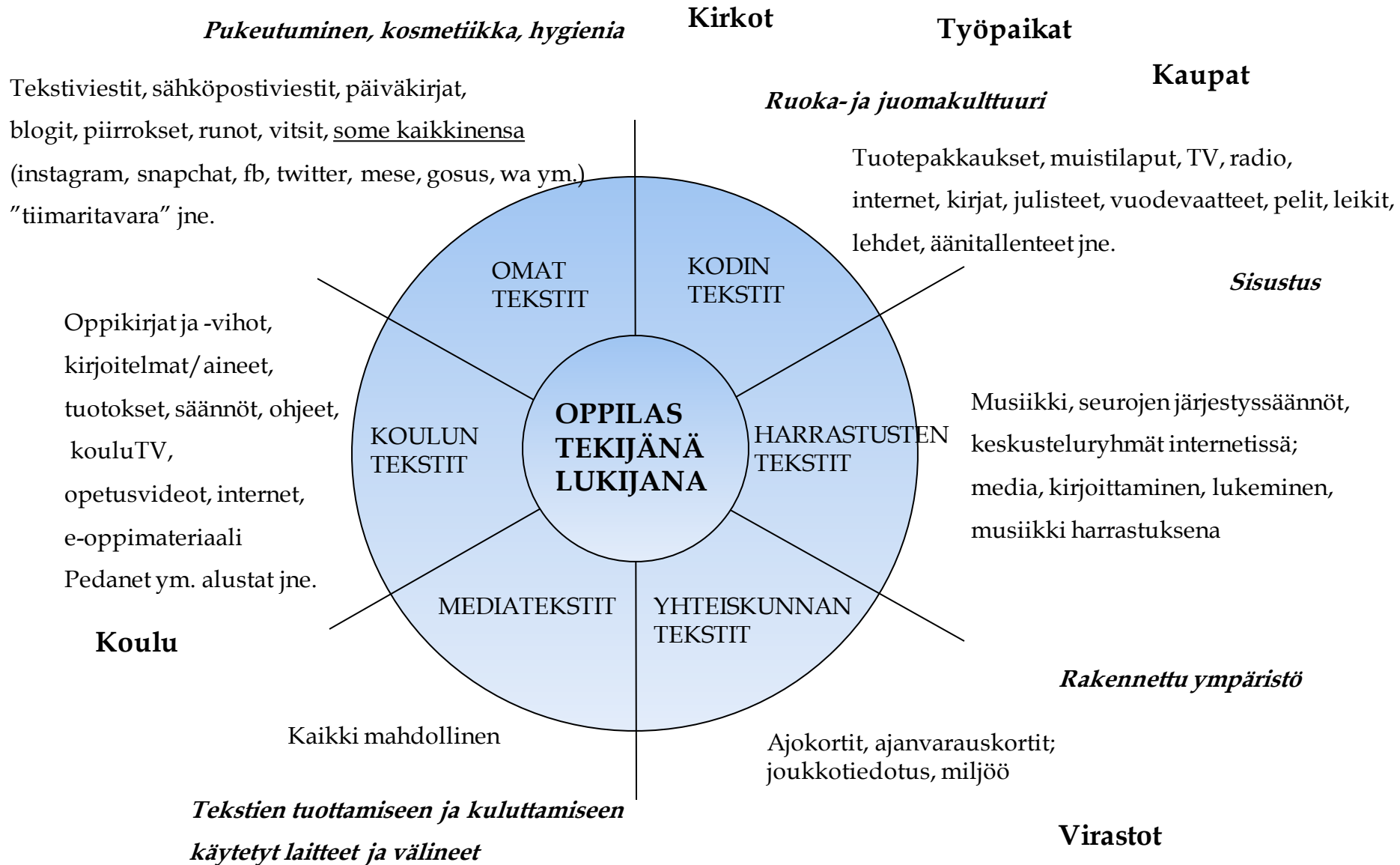
- Informaatiolukutaito, teknologialukutaito, elektroninen lukutaito, digitaalinen lukutaito, tietokonelukutaito, verkkolukutaito

- audiovisuaalinen lukutaito, visuaalinen lukutaito, kuvanlukutaito, televisuaalinen lukutaito, mobiililukutaito

- Intertekstuaalinen lukutaito, interventiolukutaito., brändinlukutaito

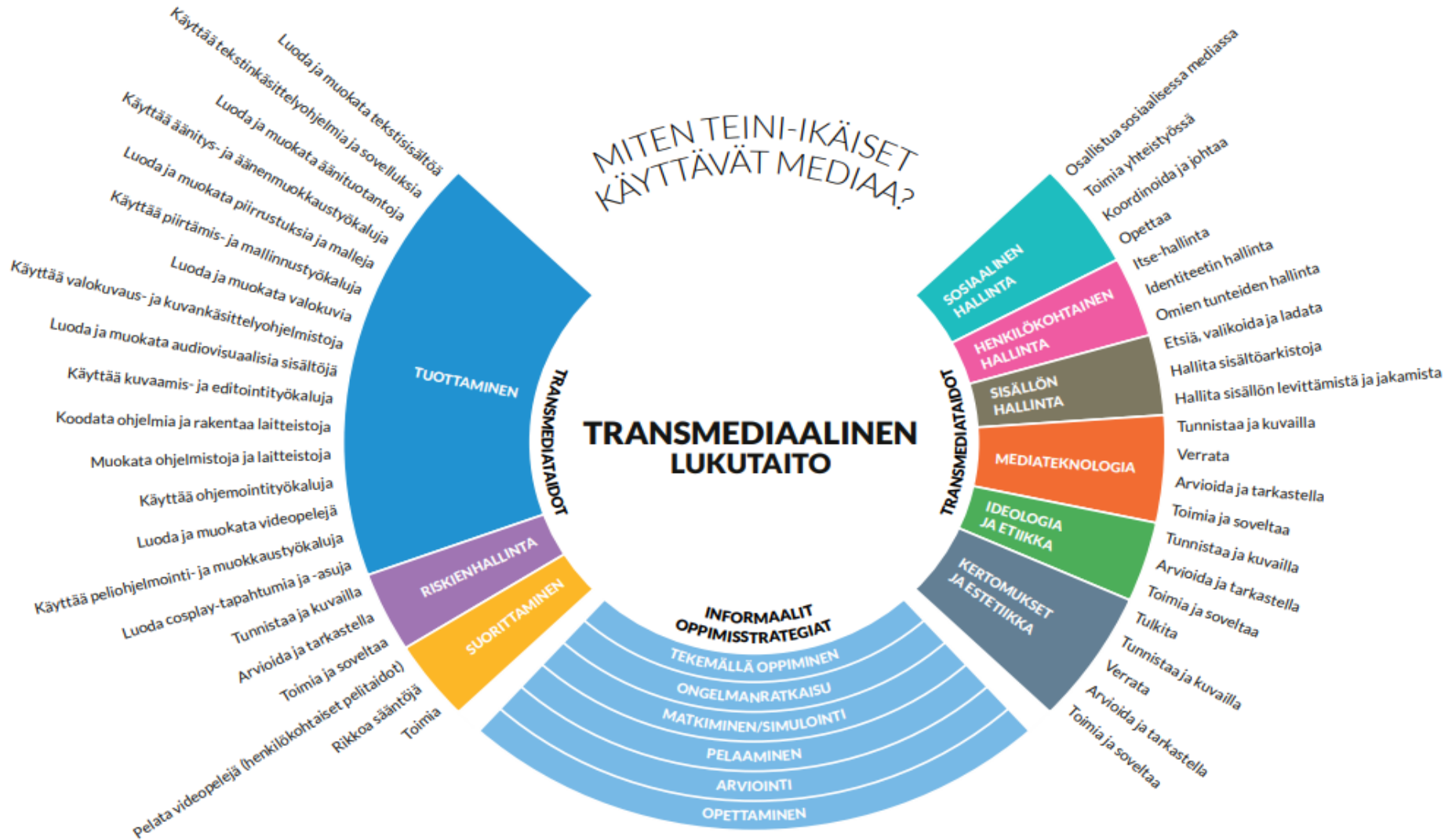
Lähtökohtana oppilas tekstimaisemineen

(ks. mm. Barton 2007; Luukka 2005; Marsh 2003; Gee 1990)

Nuorten mediankäyttö

googlaa transmediaalinen lukutaito ja ks. s. 9

http://www.oph.fi/download/163777_perusopetuksen_opetusuunnitelman_perusteet_2014.pdf
sivulle 22...

Monilukutaito (L4)

Monilukutaidolla tarkoitetaan **erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja**, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan **omaa identiteettiään**. Monilukutaito perustuu **laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä**. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee **taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla**. Monilukutaito tukee **kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen** kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia **erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa**. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää **rikasta tekstiympäristöä**, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia **erilaisista teksteistä nauttimiseen**. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. **Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta**. Näin oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

Lähestymistapoja lukutaitoon

(ks. esim. Linnakylä 2000; Luukka 2009)

Kognitiivinen lähestymistapa

- Lukeminen ja kirjoittaminen ovat vahvasti yhteydessä ajatteluun ja muihin kognitiivisiin toimintoihin.
- Yksilö tarvitsee strategioita, joiden oppiminen on keskeistä.
- Taidot voidaan jakaa osataitoihin, joita harjoittelemalla oppii taitavaksi lukijaksi.
- Taidot siirtyvät tilanteesta ja tekstilajista toiseen, ja niitä voidaan mitata ja arvioida objektiivisesti.
- Taidot opitaan ensisijaisesti koulussa, ja ne siirtyvät sujuvasti käyttöön koulun ulkopuolelle.
- Jos lukeminen ja kirjoittaminen eivät suju, syitä etsitään yksilöstä: kognitiivisten kykyjen puutteista, ajattelutaitojen ongelmista, kypsymättömyydestä, motivaatiosta...

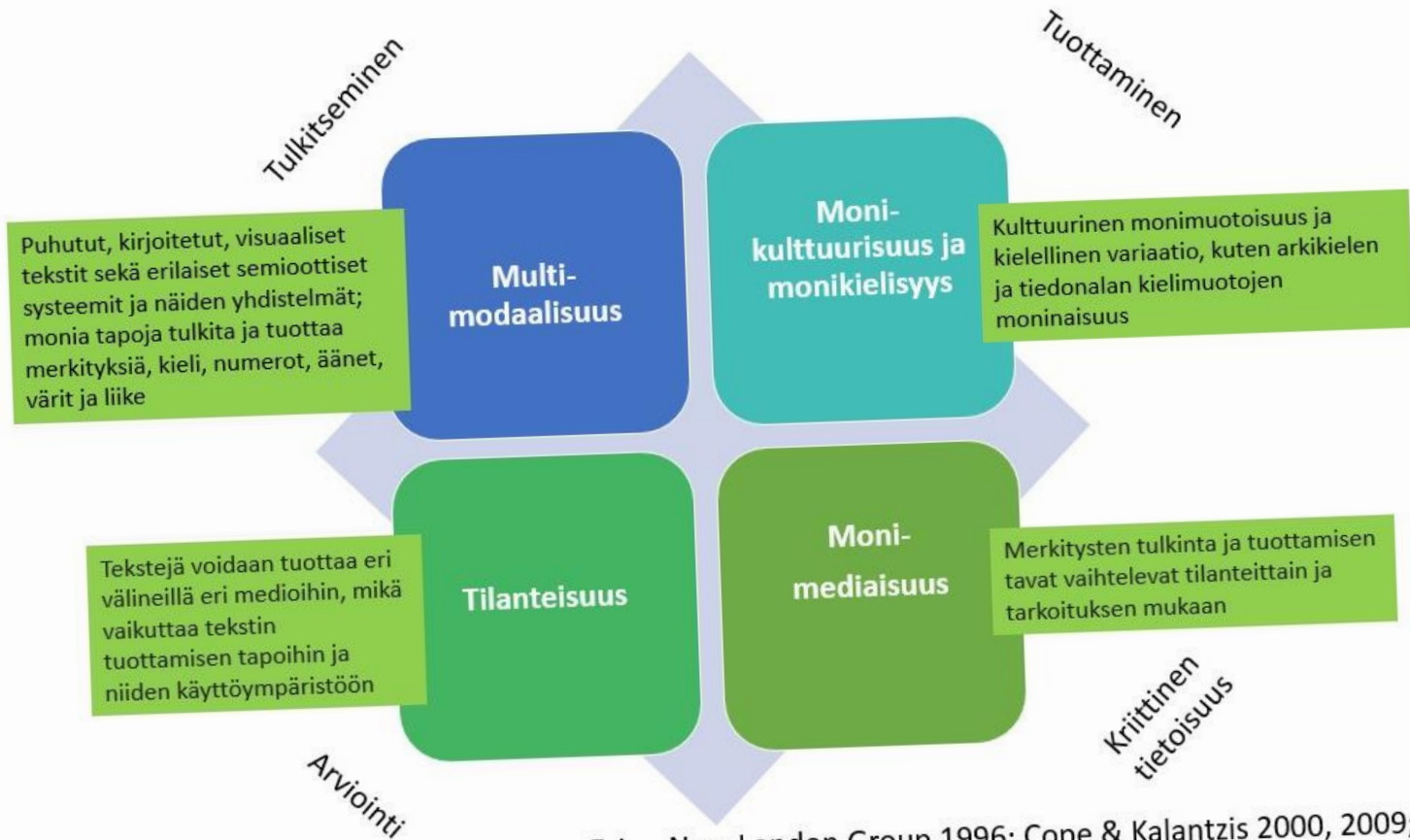
Lähestymistapoja lukutaitoon

(ks. esim. Linnakylä 2000; Luukka 2009)

Sosiaalinen lähestymistapa

- Lukemisen ja kirjoittamisen käytänteet vaihtelevat tilanteittain ja tekstilajeittain.
- Teksteihin liittyvät normit, ihanteet ja arvostukset ovat erilaisia eri yhteisöissä ja kulttuureissa.
- Taito ei ole yksilöllistä vaan sosiaalisten käytänteiden hallintaa ja toimintaa tekstien kanssa.
- Kognitio nähdään sosiaalisena ilmiönä: se on jaettu ja neuvoteltava, ei yksilöllinen ja synnynnäinen; se kehittyy yhteisöissä toimittaessa; yksilö kasvaa eri yhteisöiden arvoihin, asenteisiin ja toimintatapoihin, joiden yhdistelmästä syntyy kognitio.

Monilukutaito

Mirja Tarnanen

Esim. New London Group 1996; Cope & Kalantzis 2000, 2009; Le

Kielellä opitaan ja opiskellaan muissakin kuin kieliaineissa

Monilukutaito eri oppiaineissa

esim. monilukutaitoa matematiikassa

- Kehitetään **viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja.**
- Keskeistä mm. **käsitteellistäminen ja kielentäminen.**
- Opetus kehittää oppilaiden **kykyä ilmaista matemaattista ajatteluaan konkreettisin välinein, suullisesti, kirjallisesti ja piirtäen sekä tulkiten kuvia.**
- Opetuksessa ja opiskelussa käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa.
- Ohjelmoinnin opetuksessa yhteys mm. lukemiseen ja kielitiedon oppimiseen
- Esim. pohjustetaan oppilaiden taitoja kerätä ja tallentaa tietoja kiinnostavista aihepiireistä. **Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja.**

Monilukutaitoa musiikissa

- Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. **Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa.**
- Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta.
- **Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen.** Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän **ilmaisutaitojensa kehittymistä.**
- Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, jossa **erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet** sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista jokaiselle oppilaalle. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ennakkoluuloton ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita kehittämään musiikillisiä taitojaan.; tietojen ja taitojen oppiminen tapahtuu musisoiden eli laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen, improvisoiden ja säveltäen sekä taiteidenvälisessä työskentelyssä.
- Vuosiluokilla 1–2 esimerkiksi musiikkikäsitteiden ja ilmaisukeinojen oppimisen perustana ovat laulamisen, soittamisen, säveltämisen, musiikkiliikunnan ja kuuntelun yhteydessä saadut kokemukset ja niistä keskusteleminen. Oppilaiden luovaa musiikillista ajattelua sekä esteettistä ja musiikillista ymmärrystä edistetään luomalla tilanteita, joissa **oppilaat voivat suunnitella ja toteuttaa erilaisia äänikokonaisuuksia sekä käyttää mielikuvitustaan ja kekseliäisyyttään yksin tai yhdessä muiden kanssa.**
- Musiikin **opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä sekä luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, jotka aihepiireiltään ja musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin.** Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Ohjelmistoon **sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappalet.**
- Vuosiluokilla 3–6 esimerkiksi oppilaiden **ymmärrys musiikkikäsitteistä ja ilmaisukeinoista syvenee ja laajenee** samalla, kun taidot laulaa, soittaa, säveltää, liikkua ja kuunnella kehittyvät. Ääniin ja musiikin ilmaisukeinoihin liittyvää luovaa ja esteettistä ajattelua edistetään luomalla tilanteita, joissa oppilaat voivat suunnitella ja toteuttaa erilaisia musiikillisia tai monitaiteellisia kokonaisuuksia.
- Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. **Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia.** Musiikillisessa toiminnassa **kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.**

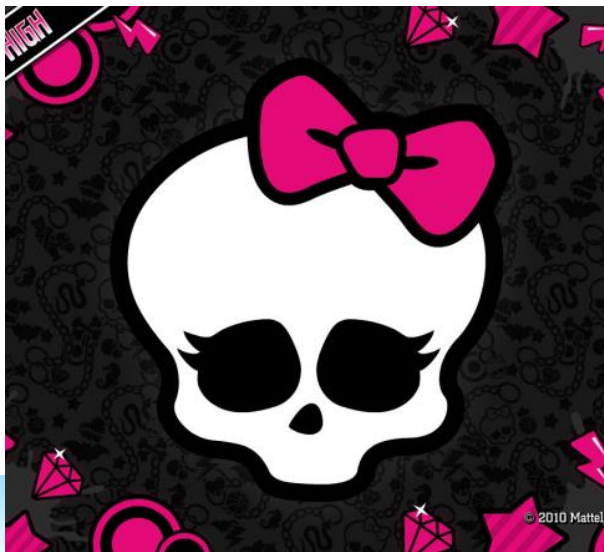
Monilukutaitoa kuvataiteessa

- Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita **tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin**. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan **kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla**. - - Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. - - Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.
- Oppilaat esim. tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita **ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja**. Opetuksessa **kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja**. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.
- Vuosiluokilla 1–2 opetuksessa otetaan esim. huomioon **yksilölliset kuvailmaisun tarpeet** ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda **oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri** sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 1-2 innostetaan leikinomaiseen kokeiluun, tieto- ja viestintäteknologian käyttöön sekä taiteidenväliseen toimintaan
- Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla; tavoitteita lähestytään omia kuvakulttuureja, ympäristön kuvakulttuureja ja taiteen maailmoja tutkimalla; sisältöjen valinnan lähtökohtia ovat oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, tuotteet ja ilmiöt. Sisällöt rakentavat **yhteyksiä oppilaille tuttujen ja heille uusien kuvakulttuurien välille**. Oppilaita kannustetaan ottamaan osaa opetuksen sisältöjen, tarkasteltavien kuvastojen, työskentelymenetelmien ja välineiden valintaan.
- Opetuksen **sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista**. Sisällöt valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana.
- Vuosiluokilla 3–6 oppilaat laajentavat omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun **visuaaliseen kulttuuriin**. Oppilaita **kannustetaan erilaisten kuvailmaisun keinojen kokeiluun ja harjoitteluun sekä kuvallisten taitojen tavoitteelliseen kehittämiseen**. Opetuksessa **tarkastellaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin vaikutuksia mielipiteisiin, asenteisiin ja toimintatapoihin** oppilaiden omassa elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan tutkimaan taiteilijoiden ja muun visuaalisen kulttuurin tekijöiden tavoitteita ja rooleja eri aikoina sekä erilaisissa kulttuurisissa yhteyksissä. Opetuksessa tuetaan oppilaiden **yhdessä toimimisen edellytyksiä** ja käytäntöjä. **Kuvien tuottamisen ja tulkinnan taitoja syvennetään hyödyntämällä vastuullisesti tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä**.
- Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. - - Opetuksessa otetaan huomioon **yksilölliset kuvailmaisun tarpeet** ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen **kannustava toimintakulttuuri** sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä; tarkastellaan laajenevan elinpiirin ajankohtaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Opetuksessa ohjataan taiteidenväliseen ja temaattiseen lähestymistapaan. Oppilaita **kannustetaan suhtautumaan kriittisesti eri tietolähteisiin**. Opetustilanteissa teknologioita ja verkkoympäristöjä hyödynnetään monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti.
- Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.
- Opetuksen **sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista**. Sisällöt valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudista vista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.
- Opetuksessa **käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen**.

MOKA

JARIS. Pyykkänen. 12 www.dbo.dk WWW.FINGERPORTI.ORG

Mitä kaikkea on monilukutaito 2000-luvulla (Mertalaa 2021 mukailleen)

533 million Facebook users' phone numbers and personal data have been leaked online

Tekstien kehystäminen

- taustoittaminen, kulttuuriseen kehykseen upottaminen

Aluksi/tärkeimmät

- Millainen olo tekstistä tulee?
- **Mitä tämä teksti yrittää tehdä minulle?**

Lisäksi

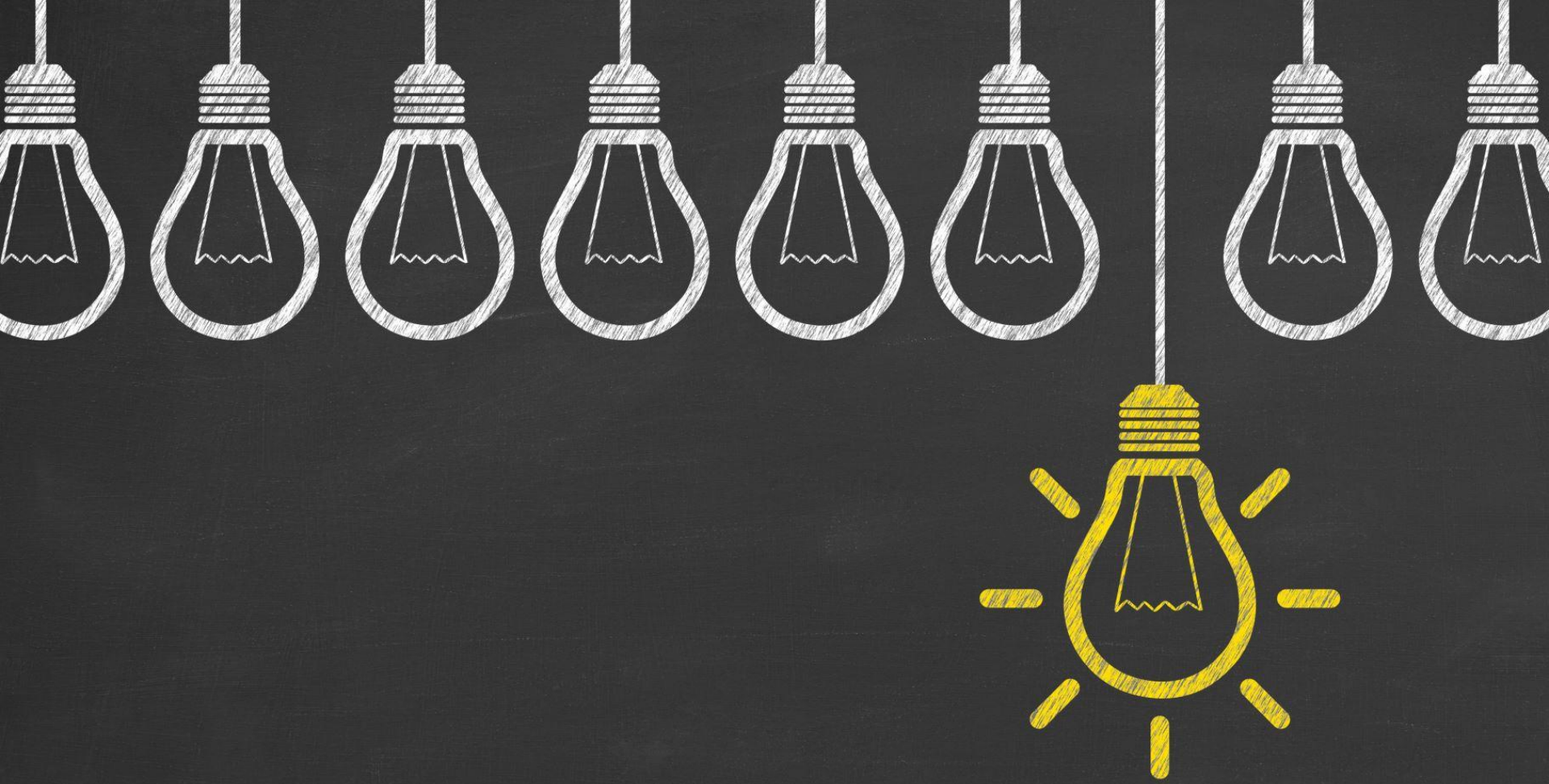
- Miksi teksti on tuotettu, mikä tehtävä tekstillä on?
- Kuka tekstin on tuottanut ja miten? Missä se on julkaistu?
- Ketä varten teksti on tuotettu? Kuka sitä käyttää, mihin ja miten?
- Mistä löytyy samanlaisia tekstejä?
- Millaisia tarkoituksia tekstillä on? Kenen etuja se palvelee?

Tekstin taustoitus jatkuu...

- Millaisen roolin teksti rakentaa tekstin tuottajalle ja lukijalle? Kuinka muodollinen, epämuodollinen, läheinen, etäinen, tunteikas, asiakeskeinen, tasa-arvoinen jne. suhde on/suhteet ovat?
- Mitä tekstin tuottaja tekee (toteaa, kysyy, käskee)
- Miten tekstin tuottaja suhtautuu esittämäänsä asiaan – miten asenteet, varmuusasteet, totuusarvot jne. on esitetty?
- Millaisessa muodossa teksti on? Puhuttua, kirjoitettua, visuaalista, siltä väliltä?

Tekstin rakenteita ja muotoja

- Miten teksti rakentuu, mistä osista se koostuu?
- Mitä teksti käsittelee?
- Mihin tekstin sisältö perustuu – kokemuksiin, arkielämään, faktatietoon (tai sellaisena esitettyyn) – näkemyksiin, mielipiteisiin, kannanottoihin, tulkintoihin?
- Liikkuuko teksti yleisellä, yleistävällä vai yksityiskohtaisella tasolla?
- Millainen sanasto tekstissä on? (mihin elämänpiiriin liittyy, millaista erityis- tai yleissanastoa, paikkoja, nimiä, ominaisuuksia...)
- Ketkä tai mitkä ovat aktiivisia toimijoita, kenestä tai mistä teksti puhuu?
- Millaiset ovat tekstin henkilöiden väliset suhteet?
- Millaisia suhteita asioiden välille rakennetaan? (aika, syy-seuraus, vertailu...)

Näkemyksellistä oppimista ja oppimisen ohjaamista

Johanna Kainulainen & Petri Kainulainen 2018:

Visiointia innovatiivisesta

kirjallisuudesta

**Millaisia ratkaisuja teet ja haluaisit tehdä
opena ja kasvattajana?**

Case Kainulainen ym. 2018: Mitä itse halusimme kirjallisuuden opetukselta?!

- Ilo ja nautinto
- Elämyksellisyys
- Empatia
- Tulevaisuuden taidot
 - ajattelun taidot
 - yhteistyötaidot
 - kulttuuriset taidot
 - mediataidot

**Tutkivan oppimisen &
teknologian mahdollisuudet**
kirjallisuuden opetuksen ja
oppimisen tukena
(Kainulainen & Kainulainen 2014)

”... jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin... Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen. Tutustutaan kuunnellen ja lukien monimuotoisiin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja mediateksteihin, ja käytetään niitä ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa.” (POPS 2014)

**Motivaation herättäminen ja
ylläpitäminen**

Kuinka formuloimme yleisen kirjallisuuden opetuksen visiomme opetukseen?

Elämyksellinen lukeminen (Langer 1995):

Elämyksellisessä lukuprosessissa (vaiheet eivät välttämättä etene lineaarisesti)

1. lukija pyrkii pääsemään tekstiin sisälle kaikin mahdollisin keinoin ja rakentaa siten omaa mielikuvaansa tekstin maailmasta.
2. prosessia syvennetään tulkitsemalla
3. tulkintoja ja lukukokemuksia verrataan omiin aikaisempiin kokemuksiin ja aiempiin tietoihin -> **kolmas vaihe on merkityksellinen lukijan sisäisen motivaation ja lukuharrastuneisuuden ylläpitämisen kannalta**, ja onkin syytä pohtia, onko opetuksessa riittävästi aikaa juuri sen tason prosessoinnille
4. reflektiovaihe, jossa kaikkea koettua puntaroidaan vielä uudelleen

Case Kainulainen 2018:

Visiosta
toteutukseen...

Sisäisen motivaation
synnyttäminen ja
ylläpitäminen –
itseohjautuvuusteoria

(Deci & Ryan 2000; Ryan & Deci 2000):

1. Autonomia
2. Yhteisöllisyys
3. Kyvykkyys

**Pedagoginen mallimme kirjallisuuden opetukseen
(Kainulainen & Kainulainen 2018)**

**Case Kainulainen
2018:
Visiosta
toteutukseen...**

**Oma-
ehtoinen
toiminta**

Ope:
Millaisin työtavoin tuen
oppilaiden osallisuutta ja
toimijuutta?

Oppilas:
Kuinka haluan opiskella
tätä?
Mitä työtapoja- ja välineitä
käytän oppimisessani?

Yhteisöllisyys

Ope:
Kuinka saan oppilaat
puhaltamaan yhteen hiileen?

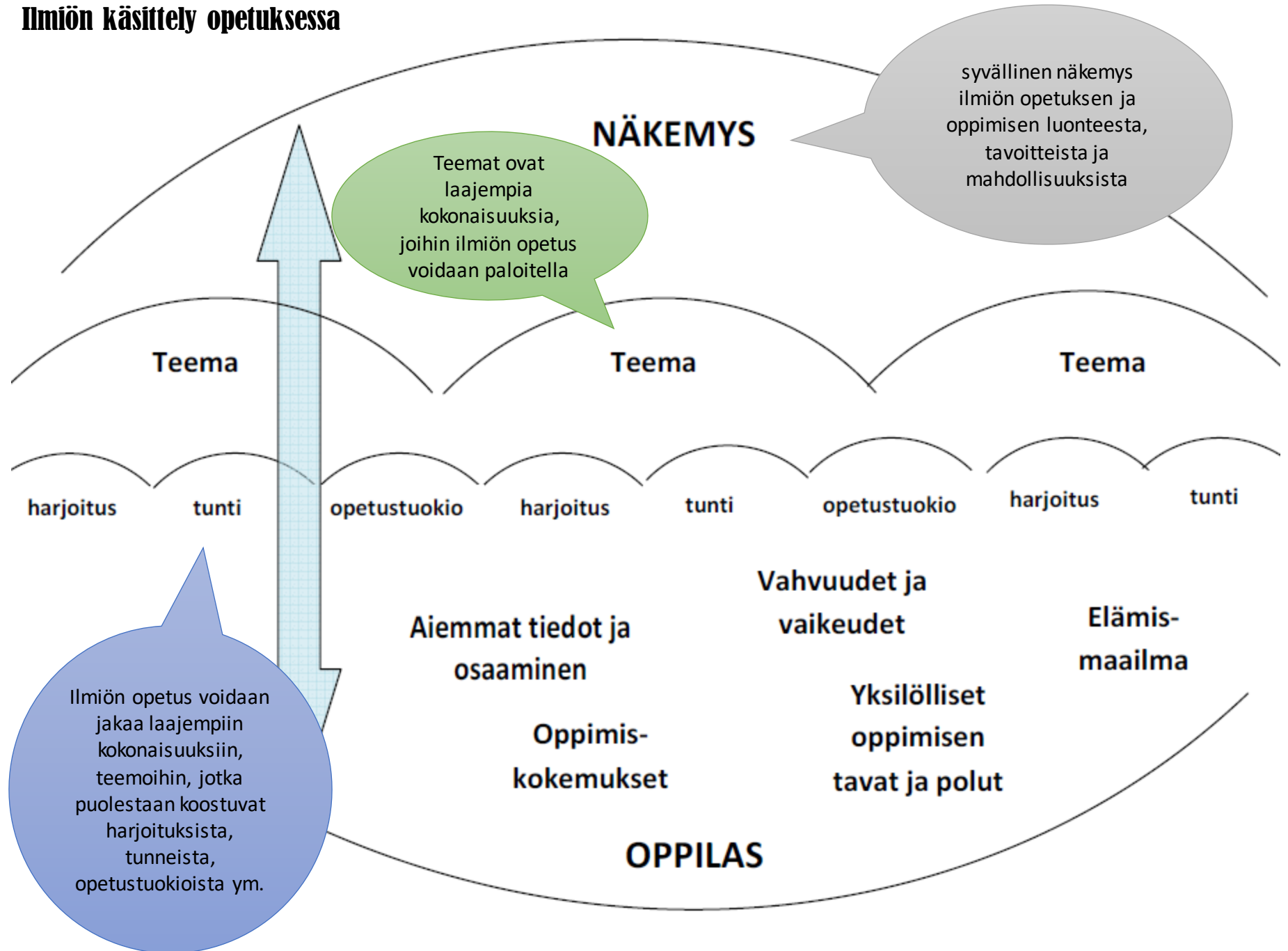
Oppilas:
Mitä haluan muiden
oppivan/kuulevan/tietävän
lukemastani kirjasta?
Mitä jaan tästä muille?
Mitä haluaisin tehdä kaverin
kanssa?

Kyvykkyys

Ope:
Kuinka vahvistan oppilaan pystyvyysuskomuksia lukemisessa?

Oppilas:
Mitä taitojani voin käyttää tässä tehtävässä? Mitä uutta voin oppia?

Ilmiön käsittely opetuksessa

**Millaisia ratkaisuja Sinä haluaisit tehdä
opena ja kasvattajana?**

**Mitä mahdollisuuksia
The Addams Family -
tarinapesue tarjoaa
monilukutaidon näkökulmasta?**

Mitä sinä ja tiiminne haluatte kasvattajina ja opettajina tältä projektilta?

Tavoitteet, pedagoginen toiminta ja arviointi The Addams Family -projektissa:

Millaista toimijuutta ja osallisuutta oppilaalle luodaan? Mihin toiminnassa sosiaalistutaan? Miten toteutamme haluamaamme kasvattajuutta?

Tavoitteet

Mitä haluatte oppilaiden oppivan projektissa (tunne-, tieto- ja taitotavoitteet)?

Miten arvioinnilla tuetaan oppimista? Millainen arviointi on tarkoituksenmukaisinta? Miten opimme itse arvioinnista?

Pedagoginen toiminta

Millaiset aktiviteetit mahdollistavat saavuttamaan tavoitteet?

Arviointi

Miten oppilas tunnistaa oppimistaan? Miten me pääsemme jyvälle oppilaan oppimisesta?

Diagnostinen, formatiivinen ja summatiivinen arviointi oppimisprosessissa